

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-01-16

Diarienummer N161-0088/25

Handläggare

Emma Etteklint

Telefon: 031-365 63 14

E-post: emma.etteklint@funktionsstod.goteborg.se

Svar på samråd om ändring av översiktsplan för Göteborg

Förslag till beslut

1. Nämnden för funktionsstöd tillstyrker förslag om ändring av översiktsplan för Göteborg, med de synpunkter som framgår i tjänsteutlåtandet.
2. Nämnden för funktionsstöd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsbyggnadsnämnden.
3. Nämnden för funktionsstöd förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Nämnden för funktionsstöd har fått en inbjudan från stadsbyggnadsnämnden gällande samråd av förslag om ändring av översiktsplan för Göteborg (diarienummer SBF-2024-00784).

Syftet med ändringen av översiktsplanen är dels att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning, dels att öka tydligheten för efterföljande planering. Vidare innebär förslaget till ändring tillägg för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning, för energiproduktion och energilagring, för klimatanpassning samt för mobilitet och infrastruktur. De senaste årens utveckling i Göteborg, Sverige och vår omvärld gör att förmågan att agera och planera robust och flexibelt för kommande förändringar och utmaningar har blivit allt viktigare.

Förvaltningens generella bedömning är att förslaget är väl bearbetat och i stort fångar de utmaningar och den möjliga utveckling som finns i Göteborg. Förvaltningen påpekar behovet av att bygga fler bostäder med särskild service och ser behov av att översiktsplanens undantag i markanvändning kust och landsbygd samt ytterstadens övriga bebyggelseområden även bör innefatta bostäder med särskild service (BmSS) som behöver ligga avsides och utanför planerad bebyggelse.

Förvaltningen föreslår att nämnden för funktionsstöd tillstyrker förslag om ändring av översiktsplan för Göteborg, med de synpunkter som framgår i tjänsteutlåtandet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på ärendet utifrån den ekonomiska dimensionen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram har Agenda 2030 och nationella och regionala miljömål som utgångspunkt. Programmet har övergripande mål för naturen, klimatet och

människan där hållbarhetsbedömningen har fokuserat på programmets delmål för att bedöma ändringarnas påverkan på gällande översiktsplan.

De föreslagna ändringarna i översiktsplanen innebär att dagvatten renas i högre grad inom Södra älvstranden och Mölndalsåns dalgång och genom att reservera mark för grönområden samt föreslå gröna och blågröna stråk finns förutsättningar att bevara den biologiska mångfalden och utveckla naturvärden. Det är svårt att tillgodose behovet av bostadsparker men där det är möjligt föreslås grönområden kombineras med dagvattenhantering. Bostadsnära parker och möjlighet till gröna ytor har stor betydelse och ökar kvaliteten i livsmiljö för människor i alla målgrupper, inklusive personer med funktionsnedsättning.

Ändringarna i översiktsplanen innebär inte att en god luft och ljudmiljö säkras fullt ut. I den täta staden är detta mycket svårt att uppnå på kort sikt. Den föreslagna stadsutvecklingen inom Mölndalsåns dalgång och Södra älvstranden ger förutsättningar för minskad biltrafik och en ökad andel hållbara transporter. De mobilitetsåtgärder som nu förtydligas och förstärks avser att leda till en ökad andel hållbara transporter som på sikt leder till bättre luftkvalitet och ljudmiljö för stadens invånare.

Den tematiska inriktningen för klimatanpassning med anpassning för ett varmare klimat, skyfall och översvämning i stadsplaneringen innebär mer robusta möjligheter till ett fungerande vardagsliv. Denna inriktning har positiva konsekvenser för hälsa och säkerhet för sårbara grupper och särskilt de som är i behov av samhällets stöd och att transporter fungerar och att personal kan ta sig till sina jobb. Denna del påverkar förvaltningen för funktionsstöd målgrupper. De ändringar som föreslås för produktion av hållbar energi ger ökade förutsättningar för Göteborgs Stad att producera energi från förnybara källor som sol och vind. Föreslagna ändringar inom mobilitet i allmänhet och färdmedelsfördelning i synnerhet samt bevarande av jordbruksmark med en ökad andel lokalproducerade livsmedel ger bättre förutsättningar för att klimatpåverkan från transporterna minskar.

Föreslagna ändringar bedöms inte påverka kulturmiljön inom den bebyggda staden negativt. Ändringarna avser bland annat att värna kulturmiljövärden inom Södra älvstranden. Klimatskyddsåtgärder, framför allt högvattenskydd i innerstaden kan inverka negativt på kulturmiljön genom att begränsa utblickarna mot älven.

Vikten av att skydda och bevara Göteborgs jordbruksmark för framtida generationers livsmedelsförsörjning betonas särskilt i förslaget till ändring. Exploatering av marken får endast ske i prioriterade utbyggnadsområden. Undantag ges för skola och förskola i markanvändning kust och landsbygd samt ytterstadens övriga bebyggelseområden om inga andra alternativ finns, det finns även behov av undantag för bostäder med särskild service (BmSS).

Bedömning ur social dimension

I en sammanhållen stad möter människor från olika sociala grupper varandra i vardagen och korsar varandras stråk. Ändringarna av översiktsplanen innebär förändringar av offentliga rum, gatustrukturer, kollektivtrafiken och kopplingar över barriärer som binder samman staden och bidrar till en mer sammanhållen stad på strukturell nivå. Ändringarna bidrar till en omfattande stadsutveckling som kommer att påverka identiteten framför allt i tre områden - Södra älvstranden, Mölndalsåns dalgång och Sandås. I dessa delar av staden finns karaktärer som människor känner igen och kopplar sin identitet till.

Stadsutvecklingen behöver förhålla sig känsligt till skala, karaktärer och kulturmiljöer för att människor fortsatt ska kunna känna igen sig och identifiera sig med sin del av staden och Göteborg som helhet. Bedömningen är att ändringarna syftar till att värna stadens karaktärer, kulturmiljöer och identiteter. Ändringen innebär att Stigbergstorget kommer att få större betydelse i kollektivtrafiken och utvecklas från hållplats till bytespunkt. Förändringen innebär större flöden av människor vilket behöver hanteras i planering och utformning för att platsen ska upplevas som trygg.

Arbetet med ändringar av översiktsplanen behöver bygga på delaktighet och inflytande för invånare och andra intressenter. *Göteborgs Stads Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021-2026* gäller för Göteborgs Stads samtliga nämnder och styrelser. Tillgänglighet, trygghet, orienterbarhet, inkluderande miljöer och offentliga platser samt närhet till grönområden är viktiga aspekter i en god livsmiljö för alla människor och förvaltningen betonar vikten av tillgängliga och orienterbara miljöer för alla målgrupper i samhällsplaneringen.

Stadens utveckling på lång sikt är en fråga som rör barn, de ändringar som föreslås stärker barnperspektivet bland annat genom förbättrade möjligheter att röra sig till fots mellan flera målpunkter inom Södra älvstranden. I södra Askim skapas också förbättrade möjligheter för barn att röra sig själva till fots och med cykel i och med ett nytt gång- och cykelstråk. Ett medvetet beaktande av barnperspektiv i planering och gestaltning kan lindra de barriäreffekter och säkerhetsrisker som de stora trafiklederna och olika typer av spår kan innebära. Föreslagna ändringar gällande mobilitet och infrastruktur bedöms ha en begränsad positiv påverkan på barnperspektivet genom tydliggörande av de skrivningar som redan finns i översiktsplanen avseende trygghet och trafiksäkerhet samt ökad tydlighet på kapacitetsstarka transportslag. Detta medför även trygga och positiva sociala aspekter alla människor, inklusive förvaltningen för funktionsstöd målgrupper.

Samverkan

Förvaltningens samverkansgrupp

Information lämnas i förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 19 mars 2025.

Bilaga

1. [Förslag till ändring av översiktsplan för Göteborg](#)

Ärendet

Nämnden för funktionsstöd har fått en inbjudan från stadsbyggnadsnämnden gällande samråd av förslag om ändring av översiktsplan för Göteborg (diarienummer SBF-2024-00784). Tiden för samrådet pågår mellan den 8 mars 2025 och den 25 mars 2025, och nämnden har beviljats anstånd att inkomma med svar senast den 28 mars 2025.

Beskrivning av ärendet

Förvaltningen yttrar sig i samrådet utifrån nämndens verksamhetsområden och perspektiv.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 17 december 2024 att genomföra samråd om ändring av översiktsplan för Göteborg. Ändring av översiktsplanen sker med stöd av Plan- och bygglagen (2010:900). Göteborgs översiktsplan antogs av kommunfullmäktige 2022. Genom beslut om planeringsstrategin 2024 förklarades översiktsplanen fortsatt vara aktuell, samtidigt konstaterades att vissa delar av översiktsplanen behövde ändras och att andra delar bör utgå. Syftet med ändringen av översiktsplanen är dels att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning, dels att öka tydligheten för efterföljande planering. Vidare innebär förslaget till ändring tematiska tillägg för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning, för energiproduktion och energi-lagring, för klimatanpassning samt för mobilitet och infrastruktur. De senaste årens utveckling i Göteborg, Sverige och vår omvärld gör att förmågan att agera och planera robust och flexibelt för kommande förändringar och utmaningar har blivit allt viktigare.

Södra älvstranden

Ändringen av översiktsplanen syftar till att omvandla nuvarande industriområde till en blandstad och företagsområde, vilket möjliggör fler bostäder och en utvidgning av innerstaden västerut utmed älven. Fler boende i innerstaden stödjer flera mål i översiktsplanen såsom en långsiktig utveckling av bostadsbeståndet och ett ökat hållbart resande. Genom att bygga tätare på redan använd mark kan staden utnyttja befintliga strukturer och redan gjorda investeringar effektivt. Detta skapar mervärde genom nya funktioner och högre markvärden, särskilt nära stora trafiksatsningar som Lindholmsförbindelsen. Genom omvandling inom området stöds av ökad kollektivtrafik enligt Målbild koll 2035 skapas förutsättningar för en hållbar livsstil som kan begränsa klimatförändringar. En förändrad utformning av Oscarsleden kan förbättra tillgängligheten för gående och cyklister.

Mölnadsåns dalgång

Översiktsplanen innebär ett förtydligande att Mölnadsåns dalgång, väster om E6, är en del av den utvidgade innerstaden. Den relativt storskaliga omvandling som området genomgått de senaste åren föreslås successivt få ett större fokus på stadsmiljöåtgärder såsom upprustning av offentliga rum. Det krävs även komplettering med kommunal och kommersiell service och rekreationsmöjligheter.

Södra Askim

Tre större utbyggnadsområden pekas ut: Brottkärrsmotet, Svindal och Gatersered. Det finns ytterligare potential att komplettera och förtäta runt Sandås, totalt skulle 1 500–2 000 nya bostäder kunna tillkomma. Huvudinriktningen för området bör vara en relativt tät bebyggelse med ett inslag av service och arbetsplatser. Områdena är redovisade som planeringsreserver och ny bebyggelse ska ske med återhållsamhet på grund av att en

utbyggnad inom dessa områden bland annat förutsätter en kraftig förstärkning av kollektivtrafiken.

Tillägg för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning

Förslaget till ändringen av översiktsplanen med avseende på jordbruksmark och livsmedelsförsörjning innebär ett förtydligande kring hur Göteborgs Stad ser på ett långsiktigt bevarande av jordbruksmark inom kommunen. Förslaget till ändring förtydligar till exempel innebörden av begreppet väsentligt samhällsintresse och när en utredning om alternativ lokalisering behöver göras. Syftet är att förtydliga när och på vilka grunder jordbruksmark får tas i anspråk för annan användning.

Tillägg energiproduktion och energilagring

Uppdraget att ta fram detta tillägg gavs i kommunfullmäktiges budget 2023. Förslaget till ändringen av översiktsplanen gällande produktion och lagring av förnybar energi ger nya förutsättningar för en ökad andel förnybar energi med utgångspunkt i minskad klimatpåverkan. Förslaget förstärker inriktningen i gällande översiktsplan och ger förutsättningar för en robustare energiförsörjning. Genom att peka ut utredningsområden för energi ges en ökad tydlighet för var inom kommunen som Göteborgs Stad önskar se etablering av såväl vindkraft som solenergi och även anläggningar för batterilagring. Infrastrukturen för distribution av el och annan energi kan komma att behöva förstärkas. Detta omfattar marktillgång för det lokala elnätets anläggningar och tillgång till mark för nya stam- och regionnätledningar in till Göteborg. Lämplig lokalisering av denna infrastruktur är mycket svår att förutse och får hanteras i framtida tillståndsprocesser. Nya ledningar bör dock så långt som möjligt samförläggas med befintliga.

Klimatanpassning

Klimatförändringarna innebär att samhället behöver rusta sig för att klara extrema väderhändelser, såväl mer vatten som extrem torka och värme, men även mindre extrema men oftare förekommande väderhändelser. Ändringarna förstärker de skrivningar som finns i gällande översiktsplan och tillför nya förtydligar aspekter om klimatförändringarna som ett varmare klimat utifrån aktuellt kunskapsläge. Förtydligande görs avseende vad som anses vara samhällsviktig anläggning och samhällsservice avseende översvämningsrisker och främst med fokus på höga havsnivåer. För att hantera ett varmare klimat behövs grönområden, skuggande träd och gröna fasader även stadsmiljöer utformas för att mildra värmestress.

Mobilitet och infrastruktur

Förslag till ändringar i översiktsplanen arbetar in relevant styrning och konkretisering från miljö- och klimatprogrammet, trafikstrategin, cykelprogrammet, trafiksäkerhetsplanen, parkeringspolicyn och kunskap från arbetet med godsplan. Genom att samla styrning som rör mobilitet och infrastruktur i översiktsplanen bidrar denna ändring till färre styrande dokument inom stadsutveckling.

Övriga ändringar och förändringar i riksintressen

På översiktsplanens markanvändningskarta finns ett antal reservat och utredningsområden utpekade. Syftet med dessa är att synliggöra framtida behov av infrastruktur i form av väg eller järnväg. Utpekandet i översiktsplanen innebär att hänsyn ska tas till reservatens läge och utbredning vid prövning av lov och då detaljplaner ska upprättas. Detta i sin tur innebär en begränsning för annan markanvändning.

Efter det att översiktsplanen antogs år 2022 har några förändringar i riksintresseanspråken skett. Dessa ändringar kommer att införas i översiktsplanen efter det att ändring av denna har antagits.

Ytterligare information kring övriga ändringar och förändringar i riksintresse, se bilaga 1.

1

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens generella bedömning är att förslaget till ändring av översiktsplan för Göteborg är väl bearbetat och i stort fångar de utmaningar och den möjliga utveckling som finns i Göteborg. Det är positivt att ändringarna av offentliga rum, gatustrukturer, kollektivtrafiken och kopplingar över barriärer binder samman staden och bidrar till en mer sammanhållen stad på strukturell nivå. Staden växer och förvaltningen tycker det är bra att översiktsplanen identifierar områden som skapar fler bostäder med tillgång till god boendemiljö, service, handel och kollektivtrafik. Förvaltningen vill understryka att Göteborgs Stad behöver fortsatt planera och bygga fler BmSS. Under de närmsta fem åren bedöms ett tillskott av cirka 340 nya BmSS lägenheter i Göteborg och därefter ca 40 lägenheter per år. Behovet är störst av BmSS i egen byggnad men även lägenheter i flerfamiljshus behövs. Det är viktigt att staden redan i tidiga skeden samverkar för att hitta lämpliga tomter utifrån behovet för förvaltningens målgrupper, både i prioriterade utbyggnadsområden och på andra platser. Översiktsplanen säger att undantag ges för skola och förskola i markanvändning kust och landsbygd samt ytterstadens övriga bebyggelseområden om inga andra alternativ finns. Förvaltningen ser ett behov av att detta undantag även inkluderar BmSS som behöver ligga avskilt utanför utbyggnadsområden.

Göteborgs Stads Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021-2026 gäller för Göteborgs Stads samtliga nämnder och styrelser. Förvaltningen betonar vikten av att de relevanta rättighetsområdena inom programmet ska uppfyllas i översiktsplanen efterföljande arbeten. Stadens verksamheter ska tillämpa och ställa krav på universell utformning för alla stadens invånare vid stadsplanering samt ny- och ombyggnationer av stadens inne- och utemiljöer och vid nybyggnation av bostäder. Tillgänglighet, trygghet, orienterbarhet, inkluderande miljöer och offentliga platser samt närhet till grönområden är viktiga aspekter i en god livsmiljö för alla människor.

Den tematiska inriktningen för klimatanpassning med anpassning för ett varmare klimat, skyfall och översvämning i stadsplaneringen har positiva konsekvenser för hälsa och säkerhet för sårbara grupper. Denna del påverkar förvaltningen för funktionsstöd målgrupper och det är bra att denna stärks i översiktsplanen. Förvaltningens olika målgrupper har behov av stöd och att transporter fungerar, att personal kan ta sig till sina jobb är ett måste för att verksamheterna ska fungera.

I juli 2025 träder den nya socialtjänstlagen i kraft och den tydliggör bland annat socialtjänsten medverkan i samhällsplaneringen, detta innefattar även förvaltningen för funktionsstöds medverkan. Utifrån den nya lagen ska samhällsplaneringen i tidiga skeden involvera socialtjänsten för att få bort hinder och skapa förutsättningar för tillgänglighet av den kommunala servicen. Det sociala perspektivet ska integreras i utformningen av

¹ [Förslag till ändring av översiktsplan för Göteborg](#)

bostadsområden, offentliga lokaler och allmänna kommunikationer så att det är tillgängliga för alla.

Förvaltningen föreslår att nämnden för funktionsstöd tillstyrker förslaget om ändring av översiktsplan för Göteborg, med de synpunkter som framgår i tjänsteutlåtandet.

Camilla Blomqvist

Kamila Norlander

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Ekonomi